

Dr. Efe Can YILDIRIR
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı

ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERME SEBEPLERİ

İÇİNDEKİLER

DANIŞMANIN ÖNSÖZÜ	VII
ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XIII
KISALTMALAR CETVELİ.....	XXV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN YAPISININ VE SONA ERME SEBEPLERİNİN BELİRLENMESİ

I. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN YAPISI.....	3
A. Adi Ortaklık Sözleşmesinin Tanımı.....	3
B. Adi Ortaklık Sözleşmesinin Unsurları	5
1. Kişi Unsuru.....	6
2. Ortak Amaç Unsuru	9
3. Ortak Amaç İçin Birlikte Çaba Sarf Etme (<i>Affectio Societatis</i>) .10	
4. Sözleşme Unsuru.....	12
5. Zorunlu Olmayan Unsur: Ortakların ElBirliği ile Hak Sahipliğindeki Malvarlığı.....	17
C. Kanunda Öngörülen Adi Ortaklık Düzeni ve Sözleşme Serbestisi Çerçevesinde Adi Ortaklığın Çeşitli Düzenlenme Şekilleri.....	18
1. Kanunda Öngörülen Adi Ortaklık Düzeni (Dış Ortaklık).....	18
2. İç Ortaklık.....	20
3. Çifte Ortaklık.....	22

D. Uygulamada Sıklıkla Karşılaşılan Adi Ortaklık Temeline Dayalı İlişkiler	22
1. Joint Venture (Ortak Girişim) Sözleşmesi	22
2. Pay Sahipleri Sözleşmesi	23
3. Konsorsiyum Sözleşmesi	24
II. ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ KAVRAMI VE SONA ERME SEBEPLERİNİN BELİRLENMESİ ...	25
A. Adi Ortaklık Sözleşmesinin Sona Ermesi Kavramı	25
B. Adi Ortaklık Sözleşmesinin Sona Erme Sebeplerinin Tespiti	28
1. Genel Olarak	28
2. Sona Erme Sebeplerinin Sözleşme Serbestisi ile İlişkisi	28
3. Dar Anlamda Borcun Sona Erme Sebeplerinin ve Zamanaşımının Adi Ortaklık Sözleşmesinin Sona Erme Sebepleri ile İlişkisi	29
a. İbra	29
b. Yenileme	30
c. Alacaklı ve Borçlu Sıfatlarının Birleşmesi	31
d. İfa İmkânsızlığı	32
e. Zamanaşımı	32
4. TBK m. 639'a İlişkin Değerlendirme ve Benimsediğimiz Sınıflandırma	34

İKİNCİ BÖLÜM
ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN
KENDİLİĞİNDEN SONA ERME
SEBEPLERİ

I. ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNDE ÖNGÖRÜLEN AMACIN GERÇEKLEŞMESİ VEYA GERÇEKLEŞMESİNİN İMKÂNSIZ DURUMA GELMESİ	37
A. Genel Olarak	37
B. Ortak Amaç Kavramı	37

C. Ortaklık Sözleşmesinde Öngörülen Amacın Gerçekleşmesi	45
1. Tanım.....	45
2. Kuruluş Ortaklığı ve Ön Ortaklık Açısından.....	48
3. Diğer Geçici Ortaklık Örnekleri Açısından.....	52
D. Ortaklık Sözleşmesinde Öngörülen Amacın Gerçekleşmesinin İmkânsız Duruma Gelmesi.....	53
1. Tanım.....	53
2. Ortak Amacın Gerçekleşmesinin Subjektif İmkânsızlığının TBK m. 639 / b. 1 Kapsamında Sonuç Doğurup Doğurmayacağı Sorunu	56
3. Ortak Amacın Gerçekleşmesinin Kısmen İmkânsız Duruma Gelmesinin Ortaklık Sözleşmesini Kendiliğinden Sona Erdiren Erdirmeyeceği Sorunu	60
4. Ortak Amacın Gerçekleşmesinin İmkânsız Duruma Geldiğinin Kabul Edildiği Örnekler.....	61
5. Ortak Amacın Gerçekleşmesinin Güçleşmesine Rağmen İmkânsız Duruma Gelmediğinin Kabul Edildiği Hâllere Örnekler.....	65
E. Ortak Amacın Gerçekleşmesinin ya da Gerçekleşmesinin İmkânsız Duruma Gelmesinin Adi Ortaklık Sözleşmesine Etkisi..	68
II. ORTAKLARDAN BİRİNİN ÖLÜMÜ	72
A. Genel Olarak.....	72
B. Düzenlemenin Amacı ve Uygulama Alanı	73
C. Ölümün Tanımı.....	76
D. Kişiliği Sona Erdiren Diğer Durumların Adi Ortaklık Sözleşmesine Etkisi.....	77
1. Ölüm Karinesinin Uygulanmasının Etkisi.....	77
2. Gaiplik Kararının Etkisi	77
E. Tüzel Kişi Ortağın Sona Ermesinin Adi Ortaklık Sözleşmesine Etkisi.....	79
1. Genel Olarak.....	79

2.	Ticaret Ortaklığı Niteliğindeki Ortağın Birleşmesinin, Bölünmesinin ve Tür Değiştirmesinin Sözleşmeye Etkisi	81
F.	Adi Ortaklık Sözleşmesinde Aksi Yönde Düzenleme Bulunmadığı Takdirde Ölümün Sözleşmeye Etkisi	84
1.	Faal Ortaklığın Kural Olarak Tasfiye Aşamasına Geçmesi	84
2.	Tasfiye Aşamasına Geçiş Döneminde Mirasçılara Tanınan Yetkiler ve Yüklenen Yükümlülükler.....	85
a.	Mirasçılarının Ölümü Diğer Ortaklara Bildirim Yükümlülüğü (TBK m. 641 / f. 2, c. 1).....	87
b.	Mirasçılarının Ölen Ortağın Yürütmekte Olduğu İşlere Devam Etme Yetkisi ve Yükümlülüğü (TBK m. 641 / f. 2, c. 2)	90
3.	Mirasçılarının Tasfiye Ortaklığındaki Hukuki Konumu.....	94
a.	Tek Mirasçının Mevcudiyeti Durumunda.....	98
b.	Birden Fazla Mirasçının Mevcudiyeti Durumunda.....	98
G.	Ölümün Ortaklık Sözleşmesi Çerçevesinde Ortakların Taraf Oldukları Sözleşmelere Etkisi.....	103
H.	Ortağın Ölümünün Sözleşmeyi Sona Erdirici Etkisinin Ortadan Kaldırılması.....	104
1.	Ortaklığın Mirasçılar Olmaksızın Varlığını Devam Ettirmesine Yönelik Sözleşme Kaydı: “Devam Kaydı”	104
a.	Bu Kayda Bağlanan Genel Sonuçlar	104
b.	Adi Devam Kaydı	106
c.	Nitelikli Devam Kaydı.....	108
i.	Tanımı.....	108
ii.	Mirasçılarının Ayrılma Payı Alacağına Bertarafı Sorunu Çerçevesinde Tabi Olduğu Şekil.....	109
(1)	Görüşler	109
(2)	Görüşlerin Değerlendirilmesi ve Kanaatimiz.....	111
(a)	Ayrılma Payı Alacağını Bertaraf Eden Kaydın Bütün Ayrılma Hallerini Kapsaması Durumunda	112

(b) Ayrılma Payı Alacağına Bertaraf Eden Kaydın Belirli Bir Ortağın Ölümüne Yönelik Kararlaştırılması Durumunda	114
(i) Bu Kaydın Bağışlama Teşkil Edip Etmediği Sorunu.....	115
(ii) Bu Kaydın Herhangi Bir Geçerlilik Şekline Tabi Olup Olmadığı Sorunu.....	118
(c) Ayrılma Payı Alacağına Bertaraf Eden Kaydın Herhangi Bir Ortağın Ölümüne Yönelik Kararlaştırılması Durumunda	122
2. Halefiyet Kayıtları.....	122
a. Adi Halefiyet Kayıtları.....	125
i. Niteliği.....	125
(1) Ortaklık Sifatının Miras Yoluyla İntikal Edebilir Hâle Geldiği Görüşü	125
(2) Miras Yoluyla Sınırlı Kapsamda İntikal Görüşü..	129
(3) Adi Halefiyet Kaydının Bir Ölümüne Bağlı Tasarruf Olduğu Görüşü.....	131
(4) Adi Halefiyet Kaydının Mirasçılara Ortaklığa Girmeye Zorlayamayacağı Görüşü	132
(5) Görüşlerin Değerlendirilmesi ve Kanaatimiz.....	133
ii. Kapsamı ve Hükümleri.....	141
iii. Miras Ortaklığının Faal Adi Ortaklıkta Ortak olarak Yer Alıp Alamayacağı Sorunu	148
b. Nitelikli Halefiyet Kayıtları	151
3. Giriş Kayıtları.....	157
III. ORTAKLARDAN BİRİNİN KISITLANMASI	170
A. Genel Olarak	170
B. Kısıtlama Kavramı.....	171
C. Kısıtlamanın Adi Ortaklık Sözleşmesinin Mevcudiyetine Etkisi	173
D. Fiil Ehliyetinin Kaybının Adi Ortaklık Sözleşmesini Kendiliğinden Sona Erdiren Erdirmeyeceği Sorunu	176
E. Bu Sona Erme Sebebinin Uygulama Alanına Girip Girmedeği Tartışmalı Olan Durumlar.....	178

1. Velayet Altındaki Ortağa Sonradan Vasi Atanması.....	178
2. Ortağa Yönetim Kayyımı ya da Yasal Danışman Atanması ...	181
F. Kısıtlamanın Ortaklık Sözleşmesini Sona Erdirici Etkisinin Sebeup Gerçekleştikten Sonra Bertaraf Edilmesi	184
1. Ortaklığın Kısıtlanan Ortakla Devamına İlişkin Kararın Vesayet Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi.....	184
a. Görüşler	185
b. Kanaatimiz.....	186
i. İşletme İşleten Adi Ortaklıklar Bakımından	187
ii. İşletme İşletmeyen Adi Ortaklıklar Bakımından	188
2. Ortaklığın Diğer Ortaklar Arasında Devamına İlişkin Kararın Vesayet Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi.....	195
G. Kısıtlamanın Sona Erdirici Etkisini Önceden Ortadan Kaldırmayı Amaçlayan Düzenlemelerin Geçerliliği Sorunu	197
H. Vesayet Altındaki Ayırt Etme Gücüne Sahip Kısıtlı Ortakla Ortaklığın Devamına Bağlanan Hukuki Sonuçlar	198
1. Vesayet Makamının Verdiği Onayın Niteliği ve TMK m. 453 ile İlişkisi	198
2. Vesayet Makamının Onayı Çerçevesinde Ayırt Etme Gücüne Sahip Kısıtlının Tek Başına Yapabileceği İşlemler....	201
a. Onayın TMK m. 453 Kapsamında Değerlendirildiği Durumlarda	201
b. Onayın TMK m. 453 Kapsamında Değerlendirilmediği Durumlarda	205
IV. ORTAĞIN TASFİYEDEKİ PAYININ CEBRÎ İCRA YOLUYLA PARAYA ÇEVİRİLMESİ VEYA ORTAĞIN İFLÂSINA KARAR VERİLMESİ.....	206
A. Genel Olarak.....	206
B. Ortağın Tasfiyedeki Payının Cebri İcra Yoluyla Paraya Çevrilmesi.....	207
1. Ortağın Tasfiyedeki Payı Kavramı	207
2. Paraya Çevirme Kavramı	208

3. Bu Düzenlemenin Türk Hukuku Açısından İsbetinin Değerlendirilmesi.....	210
4. Tasfiye Payının Haczinin Doğurabileceği Hukuki Sonuçlar .	212
5. Ortağın Tasfiyedeki Payını Paraya Çeviren Alacaklının Tasfiye Ortaklığındaki Konumu.....	213
6. Ortağın Tasfiyedeki Payının Paraya Çevrilmesinin Sona Edirici Etkisinin Bertaraf Edilmesi Sorunu	213
C. Ortağın İflâsı	214
V. KARARLAŞTIRILAN SÜRENİN BİTİMİ	217
A. Genel Olarak	217
B. “Ortaklık İçin Kararlaştırılmış Süre” Kavramına Verilmesi Gereken Anlam ve Süreye İlişkin Sözleşme Kayıtlarının Yorumu	218
1. “Ortaklık İçin Kararlaştırılan Süre” Kavramına Verilmesi Gereken Anlam.....	218
2. Süreye İlişkin Sözleşme Kayıtlarının Yorumu	220
C. Sürenin Belirlenmesine İlişkin Esaslar	221
D. Sürenin Nesnel Olarak Belirlenebilir Olmasının TBK m. 639 / b. 5 Uyarınca Aranan Bir Kıstas Olup Olmadığı Sorunu	223
E. Sürenin Sona Ermesinin Adi Ortaklık Sözleşmesine Etkisi ve Bunun Bertaraf Edilmesi.....	225

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ADİ ORTAKLIK SÖZLEŞMESİNİN İRADİ SONA ERME SEBEPLERİ

I. ORTAKLARIN ALDIĞI KARAR İLE	231
A. Genel Olarak	231
B. Adi Ortaklıkta Karar Kavramı	234
C. Sona Erme Kararının Alınış Şekli	235
1. Kararın Açık Şekilde Alınması Durumu.....	235
2. Kararın Örtülü Şekilde Alınması Durumu.....	238

a.	Ortakların Elbirliği ile Hak Sahipliğindeki Önemli Miktarda Malvarlığını ya da İşletme İşleten Ortaklıklarda İşletmeyi Devretmeleri	240
b.	Geçersiz Fesih Beyanının Diğer Ortaklar Tarafından Kabulü	241
c.	Ortaklık Bünyesinde Yürütölen Faaliyetlerin Sürekli Olarak Durdurulmuş Olması	242
D.	Kararın Alınması için Gerekli Yetersayı ve Çođunluk İle Karar Alınması Meselesi	245
E.	Sona Erme Kararının Hüküm İfade Etmesi	249
F.	Sona Erme Kararının Geçersizliđi.....	253
II.	Adi Ortaklık Sözleşmesinin Tek Taraflı Sona Erdirilmesi.....	255
A.	Adi Ortaklık Sözleşmesinin Olağan Feshi.....	256
1.	Genel Olarak	256
2.	Olağan Fesih Kavramı	256
3.	Olağan Fesih Hakkının Bertaraf Edilmesinin Mümkün Olup Olmadığı Sorunu	258
4.	Fesih Hakkının Kullanılması.....	260
a.	Feshe Yetkili Olanlar	260
b.	Fesih Beyanının Hüküm Doğurmasına İlişkin Kurallar ..	261
c.	Fesih Beyanının Şekli.....	265
i.	Kural: Şekil Serbestisi.....	265
ii.	Ticari İşletme İşleten Adi Ortaklıklar Açısından TTK m. 18 / f. 3'ün Anlamı	266
iii.	İradi Şekil	270
d.	Fesih Beyanının Geri Alınması.....	270
e.	Fesih Hakkının Şarta Bağlı Yapılıp Yapılamayacağı ve Değiştirici Fesih Sorunu	272
f.	Kısmi Feshin Geçerli Olup Olmayacağı Sorunu.....	273
5.	Olağan Fesih Yoluyla Sona Erdirilebilecek Adi Ortaklık Sözleşmeleri.....	274
a.	Belirsiz Süreli Ortaklık Sözleşmeleri	274

b.	Ortaklardan Birinin Ömrü Boyunca Kurulmuş Ortaklıklar.....	277
c.	Sözleşmede Öngörülen Sürenin Bitiminden Sonra Zımnen Varlığı Devam Ettirilen Ortaklıklar	287
d.	Feshi Bildirme Hakkı Saklı Tutulmuş Ortaklıklar	291
6.	Süreler ve Sürelere Uyulmaması Haline Bağlanan Hukukî Sonuçlar	294
a.	Fesih Bildirim Süresi.....	294
b.	Fesih Dönemi.....	295
7.	Fesih Hakkının Kötüye Kullanılması Kavramı ve Buna Bağlanan Hukukî Sonuçlar	299
a.	Kanunî Düzenleme	299
b.	Olağan Fesih Hakkının Kötüye Kullanılması Kavramı....	300
c.	“Fesih Bildiriminin Uygun Olmayan Zamanda Yapılması” Kavramı.....	302
d.	Fesih Bildiriminin Dürüstlük Kurallarına Aykırı Olarak Yapılmasına Bağlanan Hukukî Sonuçlar.....	305
B.	Adi Ortaklık Sözleşmesinin Haklı Sebep Feshi	308
1.	Genel Olarak	308
2.	Adi Ortaklık Sözleşmesi Açısından Haklı Sebep Feshe İlişkin Esasların Değerlendirilmesi.....	309
a.	TBK m. 639 / b. 7 Uyarınca Öngörülen Fesih Usulü	309
b.	Adi Ortaklık Sözleşmesinin Olağanüstü Feshi Açısından Haklı Sebep Kavramı.....	310
i.	Tanım	310
ii.	Haklı Sebebin Takdirinde Dikkate Alınacak Esaslar .	312
(1)	Çekilmezlik Olgusu Bağlamında Menfaatlerin Karşılaştırılması	312
(2)	Haklı Sebebin Takdirinde Orantılılık Prensibi....	315
(a)	Haklı Sebep Feshin <i>Ultima Ratio</i> Özelliği ve Diğer Hukuki İmkânların Önceliği	315

(b) TBK m. 633 Uyarınca Haklı Sebep Çıkarmanın Türk Hukukunda Mümkün Oluş Olmadığı Sorunu	318
(i) Ortaklıktan Çıkma Kavramı ve TBK m. 633'ün Değerlendirilmesi	318
(ii) Ortaklıktan Çıkarma Kavramı ve TBK m. 633'ün Değerlendirilmesi	325
3. Adi Ortaklık Sözleşmesinin Olağanüstü Feshini Meşru Kılan Haklı Sebeplerin Sınıflandırılması	331
a. Ortağın Şahsıyla Bağlantılı Haklı Sebepler	331
i. Ortağın Davranışıyla Bağlantılı Sebepler (Ortaklık Sözleşmesinden Doğan Borçların İhlali)... 331	
(1) Dar Anlamda Katılım Payı Koyma Borcu Bakımından.....	332
(a) Dar Anlamda Katılım Payı Borcunda Temerrüt ile Haklı Sebep İlişkisi	334
(i) TBK m. 126 ile TBK m. 639 / b. 7 İlişkisi.....	338
(ii) Adi Ortaklık Sözleşmesi Açısından TBK m. 125 / f. 3'ün Uygulama Alanı Bulup Bulamayacağı Sorunu	342
(iii) İki Ortaklı Adi Ortaklıklar Bakımından TBK m. 125/ f. 3 ve TBK m. 126'nın Uygulanabilirliği Sorunu	345
(b) Dar Anlamda Katılım Payı Borcunun İfasının İmkânsız Hale Gelmesinin Haklı Sebep İlişkisi.....	347
(i) Borçlunun Sorumlu Olduğu İfa İmkânsızlığı Durumunda.....	347
(ii) Borçlunun Sorumlu Olmadığı İfa İmkânsızlığı Durumunda.....	348
(2) Yönetim Yükümlülüğü Bakımından	352
(3) Sadakat Yükümlülüğü Bakımından.....	357
ii. Ortakla İlişkili Ancak Davranışından Bağımsız Sebepler.....	361

---

b. Nesnel Sebepler	363
4. Haklı Sebeple Fesih Davası	366
a. Adi Ortaklığın Haklı Sebeple Feshinin İnşâî Dava Olarak Düzenlenmesi.....	366
b. TBK m. 639 / b. 7'nin Emredici Nitelikte Olup Olmadığı Sorunu.....	369
i. Hakkın Dava Yoluyla Kullanılmasının Emredici Olup Olmadığı Sorunu	370
ii. Fesih Hakkının Önceden Bertaraf Edilebilip Edilemeyeceği Sorunu.....	371
iii. Fesih Hakkının Sınırlandırılabilip Sınırlandırılmayacağı Sorunu.....	375
iv. Haklı Sebeple Feshi Kolaylaştıran Düzenlemeler	377
c. Adi Ortaklık Sözleşmesinin Haklı Sebeple Feshi Davasının Tarafları	379
i. Davacı	379
ii. Davalı	384
d. Görevli ve Yetkili Mahkeme	386
i. Görev	386
ii. Yetki.....	387
e. Fesih Davasına İlişkin Maddi ve Usuli Diğer Esaslar	388
f. Haklı Sebeple Fesih Davasında Hâkimin Başka Çözümlere Hükmedip Edemeyeceği Sorunu.....	391
5. Kişilik Haklarına Aykırı Hâle Gelen Adi Ortaklık Sözleşmelerinin Sona Erdirilmesi İçin Mahkeme Kararına Gerek Olup Olmadığı Sorunu	393
6. Ortaklık Sözleşmesinin Haklı Sebeple Feshinden Doğan Tazminat Sorumluluğu.....	396
7. Ortaklık Sözleşmesinin Haksız Feshine Bağlanan Hukukî Sonuçlar	404
a. Haklı Sebeple Feshin Hâkimden Talep Edileceği Ortaklık Sözleşmelerinde	404

b. Haklı Sebep̄le Feshin Fesih Bildiriminde Bulunmak Suretiyle Gerç̄ekleŒeceęinin Öngöröldüęü Ortaklık SözleŒmelerinde.....	404
SONUÇ	409
KAYNAKÇA.....	419